

Kék hírek

Mindössze két rendőrségi hír szerepelt a Szarvasi Rendőrkapitányság legutóbbi sajtótájékoztatóján. Ezek egyike arról szól, hogy július 10-én bejelentés érkezett a rendőrségre, miszerint a bejelentő Szarvas belvárosában saját háza előtt parkolt gépkocsijával, melyet nem zárt le, s ellopták belőle a műszerfalon hagyott autóstáskáját. A táskában a szemelyes iratai, készpénz és két mobiltelefon volt. A rendőrök ezúttal is felhívták a figyelmet hasonló esetek elkerülésére.

Július 15-én rendőri ellenőrzés alkalmával derült ki, hogy egy szarvasi ember alaposan ittas állapotban vezette személygépkocsiját.

Bombariadó

Bombariadó volt hétfőn reggel Szarvason az egyik részvénytársaság ipartelepi üzemében – tudatta lapunkkal a megyei főkapitányság sajtóreferense, Szombati Andrea. A céget 7 óra után egy nő hívta fel telefonon, aki igyekezett a hangját is elváltatni. Közölte, hogy a telephelyen hamarosan bomba robban majd. A rendőrség haladé-

ktanul kiürítette az üzemet, és az épületet valamint a környékét a bombakutató járőrök átvizsgálták. Robbanóeszközt és egyéb veszélyes anyagot azonban nem találtak.

Fokozott ellenőrzés

Az országos akcióhoz kapcsolódóan Szarvason is fokozott közúti ellenőrzésre számíthatnak július 15-étől kezdve a közlekedők. Az ellenőrzés-sorozat célja a közlekedési fegyelem javítása – tudtuk meg Hítz Évától a Szarvasi Rendőrkapitányság hivatalvezetőjétől. A rendőrség fokozott hangsúlyt fektet a passzív biztonsági eszközök (biztonsági öv, biztonsági gyekekülés, bukósíks) használatának ellenőrzésére, valamint a mobiltelefonok vezetés közbeni használatával kapcsolatos szabályok betartására.

Véleményünk a rendőrségről

A lakosság véleményének megismerése is szükséges ahhoz, hogy a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság megtegye azokat a konkrét lépéseket, melyek az a rendőrség munkájának ja-

valását eredményezi. Ennek megfelelően a BMRFK kérdőíves közvélemény-kutatást végez július 1 és szeptember 1 között a lakosság körében. Szarvason augusztus 1-től várható, hogy a kérdőízbiztosok felkeresik a véletlenszerűen kiválasztott személyeket – a megye 75 településén 800 embert – a kérdőívekkel. A válaszokból a demográfiai adatokra, a bűnözés-érintettségére, a bűnüldöző szervek tevékenységével kapcsolatos elégedettségére illetve elégedetlenségére vonatkozóan várnak információkat. A válaszadás nem kötelező, de segítené a rendőrség munkáját, ezért kéri a lakosság együttműködését.

A kérdőízbiztosok névre szóló eseti megbízólevelet és arcképes igazolványt kapnak, ezek alapján azonosíthatók.

Amennyiben bármilyen kérdés merülne fel a megkeresettekben a vizsgálattal kapcsolatban, bármikor ingyenesen hívható a 107-es, illetve a 112-es segélyhívó telefonszám, ahol a rendőrség munkatársa készséggel nyújt további felvilágosítást.

A mindennapi kenyérért

Tisztelt ünneplő közönség, kedves vendégeink, hölgyeim és uraim!

Szeretettel üdvözlöm önöket a VIII., immár hagyományosnak tekinthető aratónapjaink ünnepségünkön.

Korunkat gyakran jellemzi az értékek devalválódása. Ma már az aratás szavunkhoz sem fűződik annyi érzelem, ünnepélyesség, talán nem túlzás, ha azt mondom: szentség, mint korábban. Tény, hogy régen a kenyérgabona betakarítását nemcsak a föld népe, hanem a mezőgazdaságtól távol élő városi lakosság, az egész ország népe figyelemmel kísérte. Manapság a lakosság töredéke végzi el ezt a munkát, pedig még az első világháborút követő években is a lakosság közel 60%-a mezőgazdaságból élt. Az is igaz, hogy az élelem beszerzése, a mindennapi kenyér gondja, az éhezés réme szerencsére már csak keveseket érint. Gyermekkoromban még gyakran kenyérgond felhőzte szüleink homlokát.

A világ rohanó tempóban változik, változott mindig is; új és új technológiák váltják egymást a mezőgazdaságban is. Az aratás módjai, eszközei is változtak.

Ósi forma volt a *kalásztépis*, vagy a gyökerestül való *nyarás*. Az 1863. évi nagy aszály, és ehétség idején olyan nagy volt a gabona értéke, hogy a keveske termést a szemeszeteség elkerülése érdekében ilyen módon takarították be.

Ezt a primitív formát követte az eszközök megje-

dődjek elől. A nótázó, hetyké kaszás, és a vígan hajlázó, könnyedmozgású marokszedőfány csak az operettek birodalmában létezett.

Ilyen volt régen az aratás a szarvasi határban, mely sok munkával, szenvedéssel, de mégiscsak *örömmel* járt. Egy kataszteri hold rendbetételéért – ami alatt a kaszálást, a marokszedést, kéveket, keresztbe rakást és a kaparészedést kell érteni – 160-200 kg búzát keresett meg egy arató pár. Bizony jól eső elégedettséggel tekintett megelt kamrájára, s nézett a tél elébe az a gazda, vagy részes arató, aki tudta, hogy a családjának kitart az élet az új kenyérrig. Hátha még a dísznövágás után ott sorakoztak a rúdon a sózott és füstölt szalonnák, vastagkolbászok, sonkák, s a bódónban „zsirózó” is akadt!

Régen hatalmas erőpróbat jelentett az aratás, a hordás, és azt követő cseplés, ezért is tiszteletre méltó a gondolat, hogy a hagyományok ápolásával minden évben megemlékezzünk a régi, letűnt idők nyaraira, aratásaira, kaszásaira, marokszedőire, szüleinkre, nagyszüleinkre, akik megtermelték az *életet*, a kenyeret az egész ország számára. Ez a munka annyi erőfeszítést igényelt, oly sok verejték öntötte a szarvasi határ minden egyes négyzetméterét, hogy helyénvaló az utódok tiszteletteljes főhajtása a szülők, a nagyszülők, az elődök, az ósok embert próbáló, heroikus küzdelme előtt. Hadd emlékeztessék ezúttal *Ipolyi Arnold*, nagyváradi püspök, művészettörténész, néprajztudós szavaira: „...*mert azon nem-*

Aratás és cseplés a szarvasi határban. Toman János linómetszetei

lenése, előbb a gabona *késsel*, majd a *sarlóval* való vágása. A sarlót kezdetben úgy használták, hogy az arató megmarkolt egy fogás gabonát, s a sarlót maga felé, kissé felfelé húzva levágta. Fejlettebb forma a széles pengéjű *kaszasarló*, melyet már a tarló szinten suhintva dolgoztak. A szemvesztésig minimális volt, azonban az aratás sokáig tartott ezekkel a szerzőkkel. Erdélyben vagy a Palóc-földön még a múlt században is használták aratásra a sarlót.

A *kasza* szintén régi eszköz, de sokáig csak a szénávaságra használták. (Itt jegyzem meg, hogy a kasza szavunk szláv eredetű, éppúgy, mint pl. a kazal, vagy az asztal szó is.) A kasza, mint a gabona betakarításának eszköze csak a XIX. század közepe táján vált általánossá, s mintegy évszázadon át ez volt a betakarítás fő szerzője.

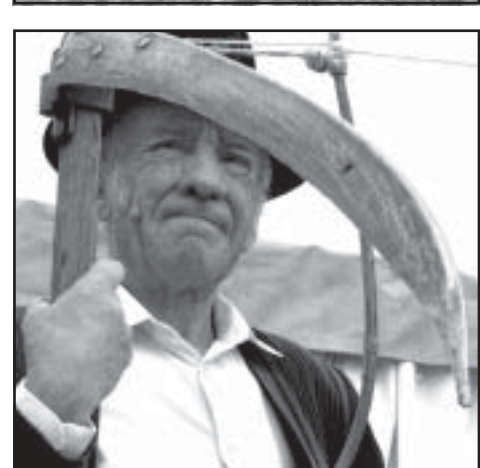
Már a XIX. század végén megjelentek az *aratógépek*; három változatot volt: a rendrakó, a marokrakó és a legfejlettebb, a kéveketítő típus. Fogatos, vagy traktorvontatásúak voltak.

A sarlót, a kaszát és az aratógépet – mint a kenyérgabona betakarításának eszközeit – rég a lomok közé számították az arató-cseplőgépek, az egyre tökéletesedő *bombájúk*. Hazánkban az 1950-es évek óta alkalmazzák a kombájnok. Ma a John Deerek és a Claas-Dominatorok idejét éljük, de abban biztosak lehetünk, hogy a fejlődés e ma modernnek számító gépeket is előbb-utóbb elavulttá teszi.

Régen az Ezüstszőlői kis parcellákon az egy-két veka^[1] búza- és árpa föld learatásával könnyen végeztek. Szarvas újra telepítését követő években itt szőlőt telepítettek a jobbágyok, s felépültek az első kunyhók, borházak, présházak. A XIX. század végére már csak egy-két szőlőtelep akadt; mindent letarolt a filoxéra. Az örökvalóság után a fertályokhoz^[2] egy-egy lánzföldet^[3] osztottak a gazdáknak, akik később eladták azokat cselédeknek, béreseiknek. Az új tulajdonosok állandó lakásá alakították, bővítették e kis építményeket, s így a szőlők helyén – az Ezüstszőlőben is – valóságos napszámos falvak keletkeztek.

Az aratás rendszerint június végén, Péter-Pál napján vette kezdetét. Arattak tűző napon, negyvenfokos hőségben, fehér hosszú gatyában, és hosszú ujji ingben itt az Ezüst-szőlőkben is, de az igazi erőpróbat a nagygazdák, valamint a nagybírtok gabonájának betakarítása jelentette. A munkát a részes aratók, az aratóbandák végezték, melyek tagjai jórészt a szőlőkől kerültek ki. Sok család élete a „búzarésze” volt alapítva.

Hajnali háromkor kezdtek, 8 óra körül a reggeli időpontjáról úgy értesültek az aratók, hogy a gazdasszony a tanyában felengedte a kút gemjét. Ha gallyal volt a gazda pálinkával is szolgált. Délben következett a tojással feldúsított savanyú leves, majd zsírban úszó sültszalonna, vékonykolbász; s aki még mindig éhes maradt, a paprikás zsírba mártogatott puha kenyérral csillapíthatta éhségét. A délután rövid uzsonna-színét szakította meg. A munka az esti szürkületig tartott, ekkorra 15-16 óra is eltelt. A rezzentelen, megszorult, fülledt időben az aratóember napi 4-5 liter vizet is elfogyasztott. Subán, pokróccal letakart búzaszalmán aludtak – zuhantak álomba, hogy reggel aztán minden kez-

Hagyományörző aratónap, Ezüstszőlő. Dr. Molitorisz Endre felvételei

zet, mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját sír-emlékét készíti.”

Öszinte szívvel gratulálok az aratónap ötletéhez, a rendezők fáradságát nem ismerő munkájához, s mondom egyben köszönetet a támogatóknak. A VIII. ezüstszőlői aratónap programjához tartalmat, tanúságos, jó szórakozást kívánok.

Dr. Molitorisz Pál

(A VII. Aratónapon, Ezüstszőlőben elhangzott beszéd szerkesztett változata)

^[1] Itt területmérték, 400 négyzetögl, melybe 1 veka (kb. 27 kg.) búzát vetettek.

^[2] A fertály, vagy quarta egy jobbágy telek (sessio) negyed része, 8 kataszteri hold.

^[3] Kb. 1200 négyzetögl.

Szoboravató előtt

Amint a Körös Napok programjában olvashatják, szombaton délután öt órakor az arbortumban felavatják gróf Bolza Pál mellsobrát. A Bolza-szobor támogatóinak névsora 2005. június 30-ig.

I. Cégek, intézmények, civil szervezetek:

Integrál Rt. 100.000; Alföldi-Hús Rt. 100.000; Mozsákorlátóztottak Egyesülete 5.000; Fazekas és Fiai Nyomda 60.000; Szarvas-Security Kft. 30.000; Liget-Tours Kft. 10.000; Város és Környezetvédő Egyesület felajánlása a korábban Erzsébet-szoborra összegyűjtött összeg, összesen 264.000.-Ft. amelynek adományozói: Babák Mihály 100.000, KOMÉP Kft. 100.000, Roszik János 60.000, Mihály István 1.000, Bakos Jánosné 1.000, Babák Mihályné 1.000, Körmen-di Istvánné 1.000; "Kézenfogva a Jövőért" Alapítvány 5.000; Szarvasi Kézműves Egyesület 6.400; Goldex Security Kft. 15.000; Linea-Holz Kft. 5.000; Régimódi Bt. 10.000; Aranykor Nyugdíjas Egyesület 10.000; Szarvas-Békésszentandrás Körös-Holtág Hasznosító Egyesület 35.000; Geomark Kft. 50.000; Szarvasi Mozzarella Kft. 50.000; MÉHÉSZ Baráti Kör 5.000; HÍLESZ Farm Kft. 10.000; AM-VILL Kft. 10.000; MIKOSZOPT Bt. 20.000; VERNOST Szarvasi Szlovákok Kulturális Köre 10.000; Szarvaspharma Bt. 10.000; BAREX Kft. 30.000; Delta-Union Bt. (Zebra Klub) 20.000; KOMÉP Kft. 100.000; Ruzicskay György Közalapítvány 50.000; Városi Könyvtár dolgozói 10.000; Szarvasi Gazdák Hagyományörző Egyesülete 2.000; HALTAP Kft. 10.000; SZIRÉN Ruházati Szövetkezet 50.000; Szarvasi Öregdiákok Köre 30.000; Lau-Federn Kft. 50.000; Polgármesteri Hivatal 50.000; Galla és Társa Bt. 2.000; LI-LI 2000 Kft. Debrecen 10.000; Mezőmag Kft. Békésszentandrás 15.000; Kajak-Kenu Club 10.000; Szarvasi Röplabdások Baráti Köre 5.000; Garden Spears Bt. Szarvas 5.000.

Cégek, intézmények, civil szervezetek összesen: 1.269.000 Ft.

II. Magánszemélyek:

Mihaleczné Kovács Mária Szarvas 60.000; dr. Dezső István Szarvas 35.000; Márton László Szarvas 35.000; Uhljar Zita Szarvas 10.000; Takács Miklós Budapest 50.000; Medgyesi Nóra

Szarvas 2.400; Babák Mihály Szarvas 3.000; Kovács Istvánné Szarvas 4.000; özv. Lipták Mihályné Szarvas 1.000; Mihály Istvánné Szarvas 20.000; dr. Buzás István és családja Szarvas 5.000; Kiszely Mihály Szarvas 10.000; Nyári Mihály Szarvas 2.000; Ágoston Béláné Szarvas 1.000; Szijjártó Péter Szarvas 10.000; Lendvai László Szarvas 1.000; Domokos László Békéscsaba 10.000; Montvajszkiné Bátor Anna Szarvas 5.000; Montvajszki László Szarvas 5.000; Kovács Pálné Szarvas 5.000; Tóth Imre Szarvas 10.000; dr. Szilvási László Szarvas 10.000; Földesi Zoltán Szarvas 10.000; Pataki Györgyné dr. Pataki Márta Szarvas 10.000; Hidas György Szarvas 10.000; Hidasné Stancsik Anna Szarvas 10.000; Lestyan Goda Pál Szarvas 10.000; Lestyan Goda Pálné Szarvas 10.000; Kalmár Magdolna Szarvas 5.000; Stafira Árpád és Kinga Szarvas 5.000; dr. Hajzer Ildikó Szarvas 10.000; Móricz Tiborné Szarvas 10.000; dr. Timár Vendel Szarvas 1.000; Misúr Csaba György Szarvas 500; Klimajnő Léber Magdolna Szarvas 1.500; Koltai Lajos Szarvas 6.000; dr. Partos Oszkárné Budapest 1.000; Nagy Károly Budapest 5.000; Aszódi György Szarvas 1.000; Gaál István Budapest 2.000; dr. Körössy Károlyné Sárközi Erzsébet Zalaegerszeg 1.000; Ádám Sándorné Százhalombatta 500; Kovács Pál Békéscsaba 5.000; Szabó Imréné Békéscsaba 1.000; Arnóczy Pál Szarvas 500; Arnóczy János Szarvas 300; Frankó Zsuzsanna Szarvas 1.000; Aszódi Györgyné Szarvas 1.000; Fábriáné dr. Csonki Borbála Szarvas 1.000; Adamik Mihály és Mihályné Szarvas 2.000; Rohony Erika Budapest 2.000; Szántai István Budapest 1.000; Buzás István és neje Szarvas 10.000; dr. Verasztó Ildikó Szarvas 10.000; Csórsz Sándorné Dunakeszi 5.000; Csicselyné Korbely Zsuzsanna Szarvas 2.000; özv. Marosi Jenőné Szedged 10.000; dr. Sonkolyne Bagi Katalin Szarvas 10.000; dr. Sonkoly János Szarvas 10.000; Bobvos György Budapest 2.000;

Mojsza Mihály Orosháza 5.000; Csonki András Budapest 5.000; Sajó Endréné Budapest 5.000; MTTSZ Szabadidő Klub tagjai: Fazekas Erzsébet Szarvas, Bartalák György Szarvas, Tóth Pál Szarvas, Tóth Pálné Szarvas, Polonszki Ágnes Békésszentandrás, Milosrodni István Szarvas, Balogh Levente Szarvas, Balló Magdolna Szarvas, Dekány Márta Szarvas, Gyurcsik Pálné Szarvas, Tóth János Szarvas, Juhászné Huszárik Szilvia Szarvas, Bencsik János Szarvas, Huszárik Mihály Szarvas, Hetényi Istvánné Szarvas, Milosrodni Ádám Szarvas 5.100; Lázár Zsolt és Dani Dóra Szarvas 8.000; Bohus Béla és családja Szarvas 5.000; dr. Reszkető Péter és családja Szarvas 5.000; Sonkolyne Szekeerczés Margit és Sonkoly Gábor Szarvas 10.000; Tóth Béla Szarvas 2.000; dr. Kutas Ferenc és neje Szarvas 10.000; Dr. Janovszki János Szarvas 10.000; Sutyinszki István és neje Szarvas 2.000; Roszik György Szarvas 500; dr. Bakos Jánosné Szarvas 10.000; Balogh László Szarvas 5.000; Rafaj András Szarvas 1.000; Gyurcsik Pál Szarvas 3.000; Majer Lajosné Budaörs 2.000; Garai Andrásné Szarvas 10.000; Somogyvári János Szarvas 10.000; Springel Mihály Szarvas 5.000; Foltán János Szarvas 5.000; Foltán Jánosné Szarvas 5.000; Szebegyinszki János Szarvas 50.000; Szebegyinszki Jánosné Szarvas 5.000; Szűcs József Szarvas 5.000; Czérjak Ilona Szarvas 1.000; dr. Posgay Elemér és neje Szarvas 10.000; Gombkötő Sándor és neje Szarvas 2.000; dr. Varga Lajos Szarvas 700; dr. Magyar Lajosné Szarvas 2.000; dr. Zvara Renáta Szarvas 2.000; Mátrai Mária Márta Szarvas 2.000; Dombóvári Jánosné Szarvas 2.000.

Magánszemélyek összesen: 733.000 Ft

Kérünk mindenkit csatlakozzon a Bolza szobor támogatóihoz!

Mihaleczné Kovács Mária a Szarvasért Alapítvány Kuratóriumának elnöke